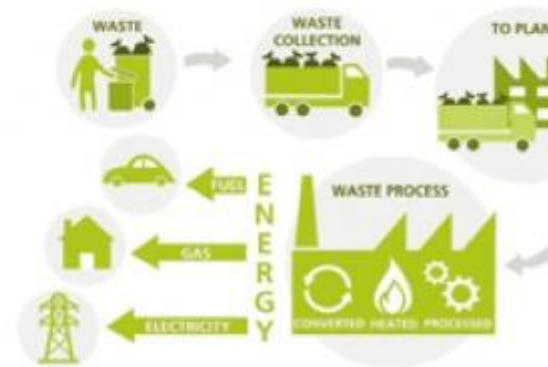

Κυκλική οικονομία: Γιατί πρέπει να την υιοθετήσουμε

Δημοσίευση: 04 Ιαν 2021 18:26

Αγροτικά

**Γράφει ο Φάνης Γέμος,
γεωπόνος, ομότιμος καθηγητής
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας**

Σε άρθρο μου στις «Επιλογές» της «Ελευθερίας» στις 16/8/20 για την πράσινη ανάπτυξη ανέφερα ότι η πράσινη ανάπτυξη στηρίζεται στις ΑΠΕ και στην κυκλική οικονομία. Στο άρθρο περιορίστηκα στις ΑΠΕ. Θα ήθελα, για να συμπληρώσω τις σκέψεις μου να αναφερθώ

και στην κυκλική οικονομία.

Μια κυκλική οικονομία είναι ένα σύστημα διαχείρισης της οικονομίας που αποσκοπεί στην εξάλειψη των αποβλήτων και τη συνεχή χρήση των πόρων στην οικονομία. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2015 όρισε ως κυκλική οικονομία αυτή όπου η αξία των προϊόντων, των υλικών και των πόρων, διατηρούνται στην οικονομία όσο το δυνατόν περισσότερο και ελαχιστοποιείται η παραγωγή αποβλήτων.

Τα κυκλικά συστήματα επαναχρησιμοποιούν τα υλικά. Κάνουν κοινή χρήση, επισκευή, ανακαίνιση, ανακατασκευή και ανακύκλωσή τους για τη δημιουργία ενός συστήματος κλειστού βρόχου (κύκλου), ελαχιστοποιώντας από τη μία μεριά τη χρήση εισροών και από την άλλη τη δημιουργία αποβλήτων, ρύπανσης και εκπομπών άνθρακα. Η κυκλική οικονομία στοχεύει στη διατήρηση των προϊόντων, του εξοπλισμού και των υποδομών για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, βελτιώνοντας έτσι την παραγωγικότητα αυτών των πόρων. Όλα τα «απόβλητα» θα πρέπει να γίνουν «εισροές» για μια άλλη διαδικασία: είτε ένα υποπροϊόν που μετατρέπεται σε χρήσιμο υλικό είτε ένας ανακτημένος πόρος που χρησιμοποιείται σε άλλη βιομηχανική διαδικασία ή ως πόρος αναγεννητικός για τη φύση (π.χ. κομποστοποίηση υπολειμμάτων ή υπόλειμμα μεθανικής ζύμωσης). Αυτή η

αναγεννητική προσέγγιση έρχεται σε αντίθεση με την παραδοσιακή γραμμική οικονομία, η οποία έχει ένα μοντέλο παραγωγής: «παίρνουμε τη πρώτη ύλη από τη φύση, παράγουμε ένα προϊόν, το χρησιμοποιούμε και το διαθέτουμε ως απόβλητο». Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι κάθε «απόβλητο» έχει μια αξία που πρέπει να τη βρούμε και να την αξιοποιήσουμε. Είναι προφανές ότι η ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας στηρίζεται στην αλλαγή του τρόπου λειτουργίας των επιχειρήσεων, αλλά και τη δική μας καθημερινή συμπεριφορά.

Η αλλαγή της λειτουργίας των επιχειρήσεων είναι ένα τεράστιο θέμα. Ήδη πολλές επιχειρήσεις προσπαθούν να αλλάξουν τη λειτουργία τους επιτυγχάνοντας στόχους περιορισμού των εισροών, αλλά και των αποβλήτων τους επιτυγχάνοντας ικανοποιητικά αποτελέσματα που τις κάνουν πιο φιλικές προς το περιβάλλον. Υπάρχουν ειδικότεροι από εμένα να αναλύσουν τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται και τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται. Θα ασχοληθώ μόνο με τον αγροδιατροφικό τομέα που έχω σχετική γνώση σε επόμενα σημειώματα.

Ένα όμως στοιχείο-κλειδί για την επιτυχία μιας κυκλικής οικονομίας είναι η ατομική μας συμπεριφορά και οι δράσεις μας. Αν προσπαθήσουμε να δούμε τον τρόπο που ζούμε σήμερα θα διαπιστώσουμε πολλές σπατάλες. Από την κακή μόνωση των κατασκευών μας που απαιτούν μεγάλη κατανάλωση ενέργειας για τη θέρμανση το χειμώνα και την ψύξη το καλοκαίρι, από τα αυτοκίνητά μας που τα κινούμε πολλές φορές με έναν επιβάτη και σε διαδρομές που μπορούν να γίνουν με Μέσα Μαζικής Μεταφοράς, από την κακή διαχείριση των τροφίμων μας που δημιουργούν σπατάλες και απόβλητα, από μια σειρά προϊόντα μιας χρήσεως που απορρίπτουμε ως απόβλητα, από την κακή διαχείριση των αποβλήτων μας που δεν ανακυκλώνουμε όσο μπορούμε και τα θάβουμε σε χωματερές, από τη σπατάλη ενέργειας π.χ. να διατηρούμε αναμμένα φώτα ή τηλεόραση ή άλλες συσκευές όταν δε χρειάζονται.

Σημαντικό στοιχείο της συμβολής μας στη κυκλική οικονομία είναι η αποφυγή σπατάλης σε τρόφιμα. Πολλές φορές έχουμε την τάση να προμηθευόμαστε φθαρτά προϊόντα που όταν δεν τα καταναλώνουμε τα πετάμε. Αυτό είναι μια τεράστια σπατάλη αν λάβουμε υπόψη μας ότι υπάρχουν πληθυσμοί που τα στερούνται. Επομένως και εδώ έχουμε πολλές δυνατότητες τόσο ατομικά, όσο και με την ανάπτυξη προϊόντων με μεγαλύτερο χρόνο διατήρησης ή διατήρησης σε κατάψυξη κ.λπ.

Εκεί όμως που έχουμε μεγάλη ευθύνη είναι η συμβολή μας στα συστήματα διαχείρισης των οικιακών αποβλήτων και η συμβολή στην επαναχρησιμοποίηση όσων περισσότερων υλικών είναι δυνατόν και την ελάχιστη απόθεση σε χωματερές. Δεν αμφιβάλλω ότι ο διαχωρισμός των σκουπιδιών μας σε διάφορα είδη δεν είναι εύκολος. Σήμερα υπάρχουν δύο ρεύματα και οφείλω να πω ότι μου κάνει ιδιαίτερη εντύπωση ότι δεν διαχωρίζονται τα ζυμώσιμα υλικά. Σε μελέτη στο παλιό ΤΕΙ του 1990 (Τσιρίκογλου, Τζαχάνης) είχε βρεθεί ότι τα σκουπίδια της Λάρισας είχαν 60% ζυμώσιμα υλικά. Φαντάζομαι ότι σήμερα δεν θα έχουμε μεγάλες αλλαγές, καθώς συνεχίζουμε να τρώμε λαχανικά και φρούτα. Όλα αυτά θα μπορούσαν να πάνε σε μονάδες μεθανικής ζύμωσης μαζί με πολλά απόβλητα της βιομηχανίας (π.χ. τα λύματα των τυροκομείων) και να ανακυκλωθούν παράγοντας μεθάνιο ή ηλεκτρική ενέργεια και ανακυκλώνοντας θρεπτικά στοιχεία (κυρίως άζωτο και πολύτιμο φωσφόρο) στη γεωργία.

Θα πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους ότι δεν υπάρχουν απόβλητα, αλλά υποπροϊόντα για τα οποία πρέπει να βρεθεί κατάλληλη τεχνολογία για να τα χρησιμοποιήσουμε και πάλι επωφελώς. Οι υποστηρικτές της κυκλικής οικονομίας υποδηλώνουν ότι ένας βιώσιμος κόσμος δε σημαίνει πτώση της ποιότητας ζωής για τους καταναλωτές και μπορεί να επιτευχθεί χωρίς απώλεια εσόδων ή επιπλέον κόστος για τους μεταποιητές. Το επιχείρημα είναι ότι τα κυκλικά επιχειρηματικά μοντέλα μπορούν να είναι τόσο επικερδή όσο τα γραμμικά μοντέλα, επιτρέποντας στους καταναλωτές να συνεχίσουν να απολαμβάνουν παρόμοια προϊόντα και υπηρεσίες. Η ζωή μας όμως πρέπει να δεχτεί ορισμένες μεταβολές, καθώς όλες οι εξοικονομήσεις και ανακυκλώσεις απαιτούν μικρές αλλαγές στην καθημερινή μας ζωή που οφείλουμε να τις κάνουμε. Τις χρωστάμε στους απογόνους μας για να διατηρηθεί η ζωή στον πλανήτη και να έχουν μια ζωή ανάλογη ή καλύτερη από τη δική μας.